

A listák ábrázolásának rövid történeti áttekintése

Bátorfy Attila

ELTE BTK Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet

batorfy.attila@btk.elte.hu

Az adatvizualizációk tömeges elterjedésével párhuzamosan az információábrázolások történetének kutatása is új lendületet kapott az elmúlt két évtizedben. A történeti szempontú kutatások különféle diszciplináris hagyományok és diskurzusok szerint szerveződnek, ám az archaeológiai elsőkre, fontosakra, újítókra és hősökre fókuszáló szimpla kronologikus történetmesélés (Funkhouser 1937, Wainer és Spence 2005, Friendly 2006, Berkowitz 2018, Rendgen, 2018, Rendgen és Wiedemann szerk. 2019) mellett megjelentek a formanyelvet (Lima 2011, 2014, 2017), koncepciót (Rosenberg és Grafton 2012, Boyd-Davis 2017), reprezentációt (Battle-Baptiste és Rusert 2018), médiatörténeti összefüggéseket (Cairo 2018, Dick 2020) feltáró monográfiák, csakúgy, mint a képelméleti, művészet- és kultúratörténeti kapcsolódásokat megállapító kutatási eredmények (Bender és Marrinan 1997, Bredekamp és munkatársai 2015, Kemp 2016).

Ez a, főként amerikai-angolszász kutatási hullám elégséges példát és megközelítési módot kínál a konferencia témájául szolgáló *lista*, mint az ismeretek és a tudás dokumentálására és megőrzésére szolgáló strukturált rendszer ábrázolásainak ismertetésére.

Mint minden információ, a lista ábrázolása is lehet önmaga, amely hordozója volt már agyag, pergamen, kő, papír, fatábla, mi már leginkább grafikon interfészen találkozunk velük. Izgalmasabb azonban az a kérdés, hogy mikor és milyen formában jelentek meg az vizuális absztrakció különféle fokai, amelyek egyfelől a lista analitikai/heurisztikus felfedezését segítették, másfelől a külvilág számára magyarázó- és meggyőzőerővel bírtak a maguk diagrammatikus formájukban.

A lista, mint vizuális probléma lényegében egyidős az információ gyűjtésével. Ezek közül egyesek hosszú folyamat során sztenderdizálódtak, mások érdekes, akár látványos kísérletként maradtak az utókorra. Előadásomban sorra veszem, hogy a listáknak milyen ábrázolási típusai vannak aszerint, hogy a listában szereplő tételekhez milyen egyéb numerikus vagy leíró információ tartozik. A klasszifikációs metódus részben az információból következő, megválaszolni kívánt vizuális probléma formanyelvét (Lima 2011, 2014, 2017), részben az időrendiség, történetiség feldolgozását (Rosenberg és Grafton 2012, Boyd-Davis 2017), részben pedig a választott grafikai metódusok szemiotikai jellemzőit (Bertin 2010, Kirk 2016) vizsgálja történeti perspektívában.